

Bilag A: Definitioner og forklaringer

Definitioner

Skadetype

Skadetyper beskriver, hvad der sket med skadelidte under arbejdsulykken, og hvor på legemet skaden er placeret. Disse informationer henter Arbejdstilsynet fra anmeldernes oplysninger om skadens art, skadet legemsdel og skadens følger. Sidstnævnte giver bl.a. oplysning om, hvorvidt arbejdsulykken har medført skadelidtes død.

Skadens følger

Skadens følger angiver konsekvenserne af arbejdsulykken i form af forventet arbejdsudygtighed på anmeldetidspunktet, eller om skadelidte er afgang ved døden som følge af ulykken. Den forventede længerevarende arbejdsudygtighed kan være behæftet med usikkerhed, fordi anmeldefristen for arbejdsulykker er 9 dage efter første fraværsdag. Med arbejdsudygtighed menes fravær fra det arbejde, vedkommende sædvanligvis varetager.

Skademåde

Skademåden beskriver den hændelse i ulykkehændelsesforløbet, hvor personen kommer til skade. Angivelse af skademåden svarer således på spørgsmålet "hvordan kom skadelidte til skade under ulykken"?

Ansættelsesperiode

Ansættelsesperioden angiver den tid (i dage), der går fra skadelidte blev ansat på virksomheden til ulykken skete, og beregnes ved at trække ansættelsesdatoen fra ulykkesdatoen. Har skadelidte ikke været ansat i mere end et år, betragtes de som nyanstillede.

Køn, alder og statsborgerskab

Oplysninger om skadelidtes køn, alder og statsborgerskab registreres ud fra skadelidtes CPR-nummer. Har skadelidte ikke et CPR-nummer, skal køn, fødeår og statsborgerskab (land) oplyses ved anmeldelse.

Ulykkessted

Er arbejdsulykken ikke sket på virksomheden, skal ulykkesstedets type oplyses ved anmeldelse. Det kan fx være på en byggeplads eller på offentlig vej (trafik). Tabel B7 i bilag viser anmeldte arbejdsulykker i trafikken fordelt på dødsulykker, alvorlige ulykker og øvrige ulykker.

Branche og branchegruppe

Danske virksomheder kategoriseres efter brancheklassifikationen Dansk Branchekode 2007 (DB07). DB07 er en dansk udgave af EU's standardbrancheklassifikation, Nomenclature générale des Activités économique dans les Communautés Européennes (NACE, Rev. 2.0). Den danner grundlag for inddeling af anmeldte arbejdsulykker efter branche. Arbejdstilsynet har opdelt brancherne i 36 branchegrupper. Dem kan der læses mere om her: <http://arbejdstilsynet.dk/da/brancher/arbejdstilsynets-36-branchegrupper.aspx>.

Ved anmeldelse af en arbejdsulykke sker registreringen af branche automatisk for den virksomhed, hvor skadelidte er/var ansat. Virksomhedens branche hentes fra det Centrale Virksomhedsregister (CVR) ud fra det virksomhedsnummer, som virksomheden bruger, når den skal anmelde en arbejdsulykke i anmeldesystemet, EASY. Arbejdstilsynet har historiske data for hver produktionsenhed i virksomheden tilbage til 2012, og opgørelserne på branchegrupper dækker derfor kun perioden fra 2012 og frem.

Andelen af anmeldte arbejdsulykker med uoplyst branche er faldet gennem årene. I 2012 var andelen 6,5 pct., og i 2016 er den under 1 pct.

Beskæftigelsestal

De anvendte beskæftigelsestal (tabel B10 i bilag B) stammer fra Danmarks Statistiks registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS). RAS er en opgørelse over antallet af personer, der ultimo november måned i et givet år (år x) var i beskæftigelse, og som havde bopæl i Danmark pr. 1. januar det følgende år (år x+1). Beskæftigelsestallene omfatter personernes hovedbeskæftigelse for såvel ansatte som selvstændige. Beskæftigelsestallene er trukket via Arbejdstilsynets forskeradgang til Danmarks Statistik.

Observationer, hvor der ikke er registreret information om den beskæftigedes køn, er udeladt i opgørelsen over antallet af beskæftigede (se tabel B10 i bilag B). Dette er gjort i henhold til Danmarks Statistiks regler om anonymisering, da der i visse branchegrupper er meget få observationer for de enkelte år. Det drejer sig om knapt 2.000 tilfælde om året. Dette har ikke indflydelse på beregning af de generelle ulykkesincidenser fordelt på branchegrupper.

Ulykkesincidens

Incidenser for anmeldte arbejdsulykker er beregnet ved at sammenholde antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet med beskæftigelsestal fra Danmarks Statistik. Årets ulykkesincidens beregnes ved at sætte antallet af årets anmeldte arbejdsulykker i forhold til antallet af beskæftigede i november året før, fx sættes antallet af anmeldte arbejdsulykker 2016 i forhold til RAS2015. I årsopgørelsen er incidenser beregnet som antallet af anmeldte arbejdsulykker pr. 10.000 beskæftigede. Til belysning af langsigtede tendenser i udviklingen af antallet af anmeldte arbejdsulykker i forhold til beskæftigelsen har denne metode vist sig velegnet i analysearbejdet.

Forklaringer

Anmeldelse af arbejdsulykker

Ved en arbejdsulykke forstås en pludselig, uventet hændelse i forbindelse med arbejdet, som fører til, at en person kommer fysisk eller psykisk til skade.

Arbejdsgiveren har pligt til at anmelde arbejdsulykker og forgiftningstilfælde til Arbejdstilsynet, når de er sket ved arbejde for arbejdsgiveren, og hvis hændelsen har medført arbejdsudygtighed en dag eller mere ud over tilskadekomstdagen. Med arbejdsudygtighed menes fravær fra det arbejde, vedkommende sædvanligvis varetager. Anmeldelse skal ske senest ni dage efter første fraværsdag.

Tilsvarende skal ejere/brugere af tekniske hjælpemidler mv. anmelde arbejdsulykker til Arbejdstilsynet, når de er sket ved brugen af et teknisk hjælpemiddel, også selv om der ikke er tale om arbejde for en arbejdsgiver.

Arbejdsgiveren skal desuden anmelde arbejdsulykker i form af arbejdsrelateret vold, trusler og anden krænkende adfærd uden for arbejdstid, hvis hændelsen er relateret til arbejde for arbejdsgiveren, og den har medført arbejdsudygtighed en dag eller mere ud over tilskadekomstdagen.

Hvis det forventes, at skaden på personen vil kunne give anledning til ydelser efter arbejdsskadesikringsloven, skal arbejdsulykken desuden anmeldes til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). Er skadelidte fortsat fraværende fra arbejde efter fem uger, skal ulykken under alle omstændigheder anmeldes til AES.

Anmeldelse af arbejdsulykker skal ske elektronisk til Arbejdstilsynets og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings fælles anmeldesystem EASY. Der blev den 17. juni 2017 indført en ny version af EASY. De største ændringer i forhold til gammel EASY er, at oplysningen om, hvilken genstand som personen kom til skade på (teknikken) er udeladt, og at der er indført en ny oplysning om ulykkens årsag (den såkaldte 'Afvigelse'), der siger noget om, hvad der gik galt, hvad der afveg fra det normale. Indførelse af Afvigelse betyder bl.a., at registreringen af Skademåden er forsimplet, for så vidt angår akutte overbelastninger af kroppen.

Underanmeldelse

Ved underanmeldelse forstås, at ikke alle anmeldepligtige arbejdsulykker bliver anmeldt til Arbejdstilsynet.

Antallet af anmeldte arbejdsulykker er faldet gennem de seneste år. Det kan ikke i statistikken ses, om faldet skyldes, at der faktisk er sket færre arbejdsulykker, eller at der anmeldes færre af de arbejdsulykker, der sker. På grund af underanmeldelse er antallet af anmeldelser lavere end det reelle antal anmeldepligtige arbejdsulykker.

Undersøgelser¹ viser, at kun ca. halvdelen af de anmeldte arbejdsulykker anmeldes. Niveauet kan variere afhængig af faktorer som skadelidtes alder, virksomhedens branche og skadens alvorlighed. Forskelle i antal anmeldte arbejdsulykker mellem de forskellige branchegrupper kan derfor blandt andet skyldes forskelle i, hvor mange arbejdsulykker, der anmeldes. Det er ikke undersøgt, om skadelidtes statsborgerskab har betydning for underanmeldelsen. Ved brug af ulykkestallene skal man være opmærksom på den usikkerhed, der er på grund af underrapportering.

Datakvalitet

Kvaliteten varierer i de oplysninger, der registreres ved anmeldelse af arbejdsulykker. Anmelderen af en arbejdsulykke skal angive de krævede oplysninger ved anmeldelsen ved at vælge den relevante kategori i de forskellige klassifikationer for fx skadetype og skademåde.

Det gælder for de fleste parametre, at antallet af uoplyste tilfælde er faldende. Det betyder, at anmelderen har svaret på de pågældende spørgsmål i anmeldelsen. Til gengæld er antallet af tilfælde, hvor der registreres i opsamlingskategorier som 'andet', steget. Dette gælder skadetype og skademåde. Det er fx tilfældet, hvis oplysningen er kendt, men hvor den ifølge anmelderen ikke kan findes som valgmulighed i anmeldesystemet. Samlet set er antallet af tilfælde, hvor parameteret enten er uoplyst eller registreret som 'andet', nogenlunde konstant i perioden.

¹ Arbejdsulykker. Nyt fra Danmarks Statistik nr. 451. Danmarks Statistik 1999.
- Analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker 2003 til 2006 – Baggrundrapport, bilag 3, Arbejdstilsynet 2008.
- Udredning af årsager til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker 1996-2010 - en registerbaseret undersøgelse. U Binger, J Dyreborg, JV Hansen & BL Thomsen. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2013. ISBN 978-87-7904-260-5
- Underrapportering af arbejdsulykker. LO-rapport, version 2.0: En ny vinkel på underrapportering. Lander F, Nielsen KJ, Rasmussen K, Lauritsen JM. Landsorganisationen i Danmark, 2015.
- Underanmeldelse af arbejdsulykker – beregning baseret på Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse 2. kvartal 2013. Notat – Arbejdstilsynet, marts 2017.